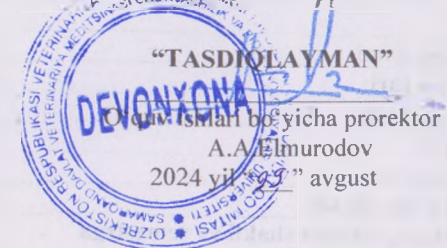

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

HAYVONLAR MORFOLOGIYASI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

(Sirtqi ta'lim 1-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi: 840000 – Veterinariya
Ta'lim yo'nalishi: 60840200 – Veterinariya farmatsevtikasi

Samarqand–2024

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya profilaktikasi va davolash fakulteti
60840200–Veterinariya farmatsevtikasi ta'lim
yo'nalishi

Fan nomi:	<i>Hayvonlar morfologiyasi</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	HM 1206
Yil:	2024-2025
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Sirtqi ta'lim
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	8
Amaliy mashg'ulotlar	10
Laboratoriya mashg'ulotlari	10
Seminar	–
Mustaqil ta'lim	152
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Talabalarga sog'lom hayvonlar organizmining tuzilishi, organlarning shakli, rangi, joylashgan joyi (topografiyasi), organ va tizimlarning o'zaro aloqadorligi, individual hamda tarixiy taraqqiyot jarayonidagi o'zgarishlari, organ va tizimlarning o'zaro aloqadorligi haqida bilim berishdan iborat.
------------	---

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Zoologiya
2.	Biologiya
3.	Odam anatomiyasi

Ta'lim natijalari (TN)

	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Hayvon organizmi tuzilishining umumiy qonuniyatlari, hayvonot dunyosining xilma-xilligini, hujayra, to'qima, organ, tizim va organizmning bir butunligi haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Hayvon tanasi qismlari, bo'limlari va bo'shliqlarini, hayvon organlarining shakli, rangi, topografiyasini, ixtiyoriy harakat organlarining tuzilishi,

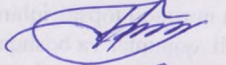
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

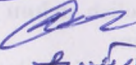
Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

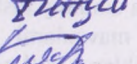
Mualliflar:	Karimov M.G. – “Hayvonlar anatomiyasi, gistologiya va patologik anatomiya” kafedrası dotsenti, v.f.n. Mirzoyev Z.R. – “Hayvonlar anatomiyasi, gistologiya va patologik anatomiya” kafedrası assistenti Raxmonov O.A. – “Hayvonlar anatomiyasi, gistologiya va patologik anatomiya” kafedrası assistenti
E-mail:	zoyir.mirzoyev@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Hayvonlar anatomiyasi, gistologiya va patologik anatomiya” kafedrası
Taqrizchilar:	S.S.Usanov – Samarqand tibbiyot universiteti, “Klinik anatomiya” kafedrası mudiri, t.f.f.d (PhD), dotsent I.N.Siddiqov – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti “Oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiyasi” kafedrası katta o'qituvchisi, veterinariya fanlari nomzodi

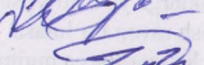
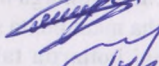
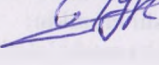
1 Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 20 avgustdagi sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Hayvonlar anatomiyasi, gistologiya va patologik anatomiya” kafedrasining 2024 yil 26 avgustdagi 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

1 O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani Sh. Qurbanov

Kafedra mudiri N. Dilmurodov

Tuzuvchilar M. Karimov
 Z. Mirzoyev
 O. Raxmonov

	skelet, bo'g'imlar, muskullar, arteriya tomirlari va asab tolalarini preparovka qilish, teri qoplama tizimi va uning hosila organlarining tuzilishini bilishlari lozim;
TN3	Organlarning joylashish joyi (topografiyasi), hayvon gavdasini (o'lik hayvonda) kesib ko'rish, ichki organlarning rangi, shakli va joylashishi haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Hayvon tanasida organlarning bir-biri bilan aloqadorlikda joylashish xususiyatlarini bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Ichki organlar, yurak-qon tomirlar, limfa aylanish asab tizimi va sezgi organlarining tuzilishi va topografiyasini aniqlay oladi;
TN6	Organlarning morfologik tuzilishi hamda topografiyasiga qarab qaysi turdagi hayvonga taalluqli ekanligini farqlay oladi;
TN7	Hayvonlar organlarining shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar va rivojlanish qonuniyatlariga baho bera oladi;
TN8	Hayvonlar va parrandalar organlarining solishtirma morfologik tuzilishi, topografiyasini biladi.

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	“Hayvonlar morfologiyasi” faniga kirish. Hujayra va to'qimaning morfologiyasi.
M2	Skelet va muskul sistemasining morfofunktsional tuzilishi
M3	Ichki organlar sistemasining morfologik tuzilishi.
M4	Parrandalar morfologiyasi

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)

A1	O'q va pereferik skeletning morfologik tuzilishi. Gavda muskullarining tuzilishi.
A2	Gavda muskullari va teri qoplamasining morfologik tuzilishi.
A3	Ichki organlar tizimining morfologik tuzilishi.
A4	Bosh va orga miyaning tuzilishi
A5	Parrandalar morfologiyasi

Mashg'ulotlar shakli: laboratoriya mashg'ulotlar (L)

L1	Mikroskop bilan tanishish. Hujayraning gistomorfologik tuzilishi.
L2	Epiteliy to'qimasining gistopreparatlarini o'rganish.
L3	Biriktiruvchi to'qimaning gistomorfologik strukturası.
L4	Muscul to'qimaning gistomorfologiyasi.
L5	Hayvonlarda nerv to'qimasini gistopreparatlarini o'rganish.

Mustaqil ta'lim (MT)

1.	Amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarga
-----------	--

	tayyorgarlik ko'rish va uy ishlarini bajarish	52 soat
2.	Berilgan mavzular bo'yicha taqdimotlar tayyorlash	20 soat
3.	Berilgan manbalarni tarjima qilish	20 soat
4.	Berilgan mavzu bo'yicha organlarning anatomo-topografik rasmlarini chizish	20 soat
5.	Anjumanga tezis tayyorlash	5 soat
6.	Berilgan mavzu bo'yicha preparatlar tayyorlash	35 soat

Asosiy adabiyotlar	
1.	Dilmurodov N.B., Karimov M.G., Normurodova Z.F. «Hayvonlar morfologiyasi» fanidan amaliy-laboratoriya mashgʻulotlar boʻyicha oʻquv qoʻllanma. Choʻlpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent, 2018 yil.
2.	Shodiev N.Sh., Dilmurodov N.B. «Sitologiya, gistologiya va embriologiya». Toshkent, 2015 yil.
3.	Dilmurodov N.B., Eshmatov G.X. «Hayvonlar anatomiyasi» fanidan amaliy laboratoriya mashgʻulotlar boʻyicha oʻquv qoʻllanma. Toshkent, 2018 yil.
4.	Toʻxtayev Q.R., Azizova F.X., Abduraxmonov M., va b. “Sitologiya, gistologiya va embriologiya”. Darslik. Toshkent, 2018 yil.
5.	Victoria Aspinall. Veterinary anatomy and Physiology. Textbook. New-York, 2015. year
Qoʻshimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi Oʻzbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021. – 52 b.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy gʻoyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021. – 36 b.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi Oʻzbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “Oʻzbekiston” nashriyoti, 2022. – 416 b.
4.	Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi PF-5696 son Farmoni.
5.	Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish toʻgʻrisida”gi PQ-187-son qarori.
6.	Konig H.E., Liebich H.G. Veterinary Anatomy of Domestic Mammals. Textbook and Colour Atlas. New-York, 2007. – 780 Pp.
Axborot manbaalari	
1.	www.gov.uz -Oʻzbekiston Respublikasi hukumat portal.
2.	www.lex.uz -Oʻzbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari Maʼlumotlari milliy bazasi

3.	www.Ziyouet.uz .
4.	www.veterinariya.medsinasi.uz
5.	www.sea@mail.net21.ru
6.	www.veterinary@actavis.ru

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fanning mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fanning mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- v) 3 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fanning mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- bayon qilish ravon bo'lmas;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- g) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;